

ชื่อภาคนิพนธ์	:	ทุนทางสังคมในการจัดการสุขภาพของชุมชน ศึกษารณณ์ชุมชนปางคำ จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้เขียน	:	นายผจญ ใจกล้า
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2549

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการ การนำทุนทางสังคม มาจัดการสุขภาพของชุมชน 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เสริมสร้างทุนทางสังคมของชุมชน โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึก จากผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 16 คน การจัดสนทนากลุ่ม จากกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และการสังเกตจากการศึกษาชุมชน ตลอดจนศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ตามหลัก ตรรก เทียบเคียง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องควบคู่กับบริบท และใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ชุมชนปางคำเป็นชุมชนที่มีทุนเดิมของชุมชน เช่น สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน มีประวัติศาสตร์ชุมชน ที่สมาชิกในชุมชนได้ผ่านวิกฤตชีวิตร่วมกัน และใช้ชีวิตร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ดังนั้นจึงทำให้สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนมีความรักสามัคคี มีความเข้าใจกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ชุมชนได้กำหนดเป้าหมาย 8 ดี (คนดี ดินดี ป่าดี น้ำดี สังคมประเพณีวัฒนธรรมดี สิ่งแวดล้อมดี เศรษฐกิจดี สุขภาพดี) เป็นตัวชี้วัด ความสุข หรือ สุขภาวะของชุมชน สุขภาพดีเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน ดังนั้นกระบวนการจัดการสุขภาพของชุมชน ก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

ปัจจุบันชุมชนปางคำเป็นชุมชนที่หน่วยงานสาธารณสุขให้การยอมรับว่า มีการจัดการสุขภาพตนเองที่ดี เพราะชุมชนมีกระบวนการพัฒนา และมีการสร้างการเรียนรู้ ร่วมกันของชุมชน จนสามารถจัดการสุขภาพได้ด้วยชุมชนเอง ในขณะที่กระบวนการจัดการสุขภาพของชุมชน ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ก็จะส่งผลย้อนกลับให้เกิดเป็นทุนทางสังคมในชุมชน

เพิ่มขึ้นอีกต่อเนื่องกันไป จึงสรุปได้ว่าทุนทางสังคม และการจัดการสุขภาพของชุมชน นั้นมีความสัมพันธ์ ที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดทุนทางสังคมในชุมชนปางค่า พบว่าในชุมชนปางค่า จะมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเป็นจำนวนมาก เช่นการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน การจัดกิจกรรมตาม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของคนในชุมชน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ ชุมชนมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเสริมสร้าง วัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมให้คนทำดี ยกย่องคนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม ความเชื่อถือและความไว้วางใจของคนในชุมชนจะมีสูง และนอกจากนี้ชุมชนยังมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน

เมื่อกิจกรรมดังกล่าว เกิดขึ้นในชุมชนอยู่เป็นประจำ และต่อเนื่อง ก็จะทำให้ คนในชุมชน เกิดความรักสมัครสมานสามัคคีกัน มีการพึ่งพา ช่วยเหลือกัน เกิดความภูมิใจ และรักถิ่นฐานในบ้านเกิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เสริมสร้างให้เกิดเป็นทุนทางสังคมเพิ่มขึ้นอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญ คือ กระบวนการพัฒนาชุมชน และการจัดการสุขภาพของชุมชน นักพัฒนาควรจะมีการศึกษาบริบทแวดล้อมด้านสังคมของชุมชนด้วย เพื่อจะได้นำทุนทางสังคมของชุมชน มาเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนา และชุมชนควรมีการทบทวน บทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ ควรมีเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มาก ๆ ยึดหลักการพัฒนาแบบพอเพียงให้ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเอง มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็ง และการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับชุมชน

Title of Research Paper : Social Capital for Community Health Management : A Study of Pang Maka Community Chiang Rai Province

Author : Mr. Pharchon Chaikla

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2006

This research objectives are. 1. to study the process of bringing social capital to manage the community health programs; 2. to study components promoting the community's social capital. It is a qualitative study by using the in-depth interview with 16 key-informants including the focus-group interview technique and observation. Data analysis is done with logical context description and descriptive statistics.

Results of the study can be briefly presented below :

Pang Maka community possesses its own capital in the forms of historical sharing, kin relations, sharing past crises for a long time. These brought the community members united, understanding each other with mutual help.

The community set out 8 goods as its target, i.e., good people, good earth, good forest, good water, good customs and traditions, good environment, good economy, good health. These are measures for happiness or community's good health, which is a good of community development.

At present, Pary Maka is accepted by the health organization as a community with good health management with shared learning process among community members enabling the community to manage it's own health programs, to achieve the community's target, and consequently promotion further social capital for the community benefits. It is therefore concluded that social capital and community health management are related and contribute to each other.

Among components promoting social capital in Pang Maka community are, for example, variety of activities along groups, organizations, customs and traditions; these activities increase knowledge and ethical learning among it's members, e.g., encouraging people to do good, honoring those sacrifice for the public. These activities happen regularly and continuously leading to unity, mutual help, pride and community attachment; all of these contribute to the social capital increment.

Important recommendations emerged are, among others, development workers should consider the community environment in carrying out the community development process and the learned lessons should be incorporated in the next stage of development; development targets should be a total one, with full people participation and self-reliance of the people concerned to attain sustainable development.